

GEOGRAFIA DEL TURISME CULTURAL

GUIA DOCENT

CURS 2012-2013

1. Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura	Geografia del Turisme Cultural
Codi	100070
Crèdits ECTS	6
Curs i període en què s'imparteix	4t curs de la titulació / 2n semestre
Horari	Enllaç
Lloc on s'imparteix	Titulació d'Humanitats
Llengües	Català i/o castellà

Responsable de l'assignatura

Nom professor/a	Gemma Cànoves Valiente
Departament	Geografia
Universitat/Institució	Autònoma de Barcelona
Despatx	B9-1022
Telèfon (*)	93-5811859
e-mail	gemma.canoves@uab.cat
Horari de tutories	Per determinar

2. Equip docent

Nom professor/a	Josep Maria Prat Forga
Departament	Geografia
Universitat/Institució	Autònoma de Barcelona
Despatx	B9-1026
Telèfon (*)	93-5814811
e-mail	Josepmaria.prat@uab.cat
Horari de tutories	Per determinar

3.- Prerequisits

Cap en concret . Només tenir interès per la temàtica del turisme i les relacions entre recursos culturals, aplicacions de productes turístics, coneixement del medi geogràfic i creativitat.

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

Aquesta és una assignatura de 6 crèdits que s'insereix dins la matèria *Geografia*, juntament amb la "Geografia de la ciutat contemporània". Forma part dels 60 crèdits optatius programats per al quart curs dels estudiants d'Humanitats, a més d'altres assignatures d'un ampli ventall de matèries: *Història, Documentació, Musicologia, Art, Antropologia, Filosofia, Filologia clàssica, Literatura catalana, Literatura espanyola, Literatura Universal, Retòrica, Llengua moderna, Gestió cultural, Comunicació, Finances i comptabilitat, Sociologia, Dret, Tecnologies de la informació i del coneixement, Pràctiques externes*.

L'assignatura pretén oferir una breu exposició del que s'entén per Turisme cultural des del punt de vista territorial i geogràfic. Això implica, entre altres aspectes, la situació del turisme contemporani i les darreres tendències (i com s'inscriu el turisme cultural en aquestes), les àrees geogràfiques que "aposten" més fort per aquesta opció turística, estratègies de desenvolupament local a través del turisme cultural, la gestió del patrimoni i els recursos culturals, etc. Tanmateix, es pretén que aquestes qüestions, que es desplegaran d'una manera molt més concreta al llarg del semestre, s'exemplifiquin, a partir de casos d'estudi propers a l'estudiant (internacionals, nacionals i locals). És per això que, malgrat no es necessiti un coneixement acurat de l'activitat turística en general, si convindria que l'estudiant tingués un cert interès i domini pel que fa a coneixements geogràfics -que d'altra banda és aquesta una qüestió del que podríem dir "coneixements generals". Demés, com tothom, qui més qui menys ha fet turisme, de ben segur que podrà aplicar bona part de la seva pròpia experiència personal a aspectes a explicar a l'aula.

Per facilitar el coneixement i seguiment de la matèria, gran part dels materials explicats a l'aula estaran disponibles a la plataforma del Campus Virtual, així com també d'altres que s'hi publicaran a títol complementari (articles de diaris, de revistes especialitzades, anuncis de congressos i altres esdeveniments, etc.). La tria d'aquesta opció respon al fet que la bona utilització d'aquesta eina virtual ha demostrat en cursos anteriors i/o en altres assignatures, uns resultats acadèmics força més òptims.

OBJECTIUS

- L'estudiant haurà de ser capaç d'entendre la realitat actual del turisme cultural general i del seu país, i veure com aquest turisme és una activitat en franca expansió, tant a nivell econòmic com de pràctica social.
- L'estudiant haurà de ser capaç de relacionar el concepte de desenvolupament local amb el creixement del turisme cultural, i entendre com aquest hi té un paper cabdal.
- L'estudiant haurà de ser capaç d'entendre els mecanismes més bàsics de la gestió de recursos culturals, la planificació territorial, i els impactes positius i negatius que se'n poden derivar, etc. No se li ha de demanar, però, que acabi sent un expert en el desenvolupament de productes turístics culturals.
- L'estudiant haurà de ser capaç d'inserir els coneixements de l'assignatura a la realitat catalana i espanyola, per ser aquestes dues les més properes.
- L'estudiant haurà de ser capaç de buscar al web i altres fonts informació i dades rellevants

(hemeroteques, biblioteques, etc.) com per configurar una part del seu propi recull de materials, que a més, els servirà com a part de l'avaluació de l'assignatura.

- L'estudiant haurà de ser capaç de sintetitzar la informació i presentar-la adientment, depenent del que se li demani (informe, treball, examen, etc.).

5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competència	CE1. L'estudiant ha de ser capaç de: - Interpretar les relacions territorials que tenen lloc en les ciutats i àrees turístiques a diferents escales i en diferents àmbits.
	Resultats d'aprenentatge L'estudiant és capaç d'entendre el paper de les ciutats en el desenvolupament del turisme cultural avui dia, i com aquest fenomen es manifesta a totes les escales.
Competència	CE2. L'estudiant ha de ser capaç de: - Interpretar les claus del creixement del turisme cultural arreu i distingir-hi els diferents nínxols de turistes.
	Resultats d'aprenentatge L'estudiant és capaç d'entendre que no hi ha un únic tipus de turisme cultural, ni de turista cultural sinó molts nínxols o segments. L'estudiant és capaç d'entendre que sovint la distinció entre nínxols de turistes és molt complicat i que difícilment hi ha un turista cultural "autèntic".
Competència	CT1. L'estudiant ha de ser capaç de: - Utilitzar el vocabulari i les eines bàsiques que permeten descriure i analitzar els grans reptes de la societat actual.
	Resultats d'aprenentatge L'estudiant és capaç d'utilitzar el vocabulari específic de la matèria i descriure els processos turístics d'avui dia relacionats amb els recursos culturals.
Competència	CG1. Desenvolupar el pensament i raonament crític i saber comunicar-los de manera efectiva.
	Resultats d'aprenentatge L'estudiant és capaç d'expressar-se de forma oral i/o escrita de manera raonada.
Competència	CG2. Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
	Resultats d'aprenentatge L'estudiant és capaç d'organitzar el seu propi material amb el qual seguir amb suficiència la matèria, i a partir del que es publiqui a la plataforma del Campus Virtual, així com també de les orientacions que es duguin a l'aula. Bo i més si l'avaluació implicarà la realització i lliurament d'exercicis via <i>on-line</i> .

6.- Continguts de l'assignatura

Els continguts de l'assignatura es divideixen en tres grans blocs, dos que podríem qualificar de més teòrics i un tercer amb un caràcter molt més pràctic. Els blocs són aquests:

- **Relació entre turisme, patrimoni i territori:** marc conceptual i contextual, tipus de recursos i modalitats turístiques, els impactes derivats i la relació del patrimoni i la cultura amb el desenvolupament endogen, etc.
- **Planificació estratègica i territorial:** estratègies de desenvolupament local a través del turisme, gestió de recursos patrimonials, elaboració de productes de turisme cultural, impactes del turisme cultural i mecanismes de correcció, etc.
- **Casos d'estudi:** estudi de casos concrets relacionats amb el turisme urbà i monumental, turisme de patrimoni industrial, la dinamització d'àrees rurals amb fons europeus, etc.

Amb més detall, els continguts de l'assignatura es desglossen com segueix:

A Introducció al turisme cultural.

1. Context turístic. D'on venim i cap a on anem? Del *Gran Tour* al Turisme Postfordista.
2. Turisme cultural.
 - 2.1. Algunes qüestions prèvies.
 - 2.2. Per què creix?
 - 2.3. Què és? Algunes definicions.
 - 2.4. Tipologies del turista cultural.
 - 2.5. Tipologies de recursos de turisme cultural.
 - 2.6. Modalitats de turisme cultural.

B.1 Turisme cultural i el seu paper en el desenvolupament local (endogen).

1. Introducció al desenvolupament local.
2. Efectes econòmics del turisme de patrimoni en les economies locals i consideracions sobre aquests efectes.
3. Fortaleses i oportunitats del turisme cultural.
4. Febleses i amenaces del turisme cultural.
5. Dificultats i criteris per desenvolupar productes de turisme cultural.

B.2 Turisme cultural i la planificació estratègica.

1. Què és la Planificació estratègica?
2. Justificacions de la Planificació estratègica.
3. Dificultats de la Planificació estratègica.
4. Fases per a un procés de Planificació estratègica.
5. Exemples de Planificació estratègica (escala local).

B.3 Turisme cultural. Itineraris, rutes i circuits.

1. Introducció. Conceptes bàsics.
2. Elaboració d'itineraris. Principals aspectes a considerar.
3. Tipologies d'itineraris. Una possible modelització.
4. Alguns exemples d'itineraris.

C.1 Primer cas d'estudi: Turisme en destinacions urbanes i de patrimoni.

1. Introducció. Conceptes bàsics (riscos, interrogants, reptes, problemes).
2. Impactes del turisme cultural en espais patrimonials.
3. Planificació i gestió patrimonial i turística.
4. Alguns exemples de la inclusió dels recursos patrimonials en plans de gestió nacionals.

C.2 Segon cas d'estudi: Turisme de patrimoni industrial.

1. Introducció.
2. Característiques del turisme de patrimoni industrial.
3. Objectius a assolir.
4. Factors de creixement.
5. Què és el turisme de patrimoni industrial i principals elements d'interès.
6. Dificultats d'expansió del turisme de patrimoni industrial.
7. Alguns exemples a Catalunya.

C.3 Tercer cas d'estudi: Turisme Rural i de Natura

1. Introducció.
2. Característiques del turisme Rural i de Natura
3. Factors de creixement. Situació Actual. El Cas de Catalunya i Espanya
4. Com crear producte. Un cas d'estudi

7.- Metodologia docent i activitats formatives

En primer lloc, mitjançant les *activitats dirigides*: és a dir, sessions presencials per explicar el temari i per a la revisió a l'aula dels exercicis efectuats al llarg del curs.

En segon lloc, amb *activitats supervisades*, és a dir, amb la revisió i dels exercicis proposats com a eina d'avaluació i que estaran disponibles al Campus Virtual.

En tercer lloc, amb *activitats autònomes*, és a dir, tot allò que caldria fer per compte de l'estudiant de cara la preparació de l'assignatura. Això inclou la consulta de material divers (articles, informes, etc.) disponible al Campus Virtual de l'assignatura, així com també de bibliografia especialitzada, tant la més general com la que incidentalment es vagi citant. Val a dir que hauria de quedar clar d'entrada que, com es podrà comprovar, el docent no segueix cap manual de turisme cultural, malgrat haver-n'hi diversos d'excel·lents en el mercat.

Finalment, i en quart lloc, amb activitats d'*avaluació* (que s'especifiquen).

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE
-------------------	-----------	-------	------------------------

Dirigides

Explicacions del temari	14	Coneixements bàsics i fonamentals sobre cadascun dels temes tractats.
-------------------------	----	---

Supervisades

Revisió d'exercicis	8	Seguiment amb els professor de les notícies d'actualitat i altres fonts d'informació.
---------------------	---	---

Autònomes

Treball d'estudi i exercis tutoritzat individualment.	15	L'estudiant és capaç d'utilitzar el vocabulari específic de la matèria i descriure els processos turístics d'avui dia relacionats amb els recursos culturals.
---	----	---

Avaluació

Examen	15	Veure apartat 8
Informe		
Exercicis		

8.- Avaluació

L'avaluació de l'assignatura es contempla de la següent forma:

- Una **prova escrita**. El seu pes en la nota final és d'un **40%**.
- Un **treball de curs**. Les condicions i aspectes com el tema, data de lliurament, etc. seran explicitades en la presentació de l'assignatura el primer dia de classe. El seu pes en la nota final és d'un **40%**. El treball es pot fer en parella.
- La realització dels exercicis i seguiment de la classe que tenen un caràcter eminentment pràctic i de qüestions concretes exposades al temari. El seu pes en la nota final és d'un **20%**

Requisits per a l'avaluació (1ª convocatòria):

- Obtenir a la prova escrita una nota mínima **de 5**. En cas de no complir aquest requisit, aquesta nota no podrà ser compensada amb una altra i caldrà presentar-se a la reavaluació.
- La realització del treball. En aquest cas, no hi ha nota mínima sinó que la que s'obtingui se sumarà a la resta de notes parcials.
- Els exercicis i seguiment de classe tenen una nota que serà sumada a les 2 anteriors
- Requisits per a la reavaluació:
- En cas de **No** superar amb un 5 la prova escrita i **No** presentar el treball

La Consideració de "**No presentat**": es en el cas de no presentar-se a la prova escrita i no presentar el treball

ACTIVITAT D'AVUACIÓ	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE
Prova escrita	1:30h	En preguntes de resposta oberta, l'estudiant ha de ser capaç de reflexionar sobre diferents situacions, fer propostes i buscar pel Web informació rellevant sobre aspectes concrets de l'assignatura.
Informe (15 pàgines màxim)	8	L'estudiant ha de ser capaç de buscar informació s'un tema concret, sintetitzar-la, exposar-la correctament i criticar-la seguint un esquema predeterminat.
Exercicis (màxim 3) (entre 2-5 pàgines)	6	L'estudiant haurà de ser capaç de buscar pel Web informació rellevant sobre aspectes concrets de l'assignatura. L'estudiant haurà de ser capaç d'elaborar un mapa conceptual de l'assignatura. L'estudiant haurà de ser capaç de reflexionar amb arguments lògics, sobre diferents aspectes tractats en algunes sessions de l'assignatura. L'estudiant haurà de ser capaç de presentar un cas pràctic i explicar-lo a classe de forma oral.

9- Bibliografia Bàsica i enllaços web

Hem advertit que les lectures bibliogràfiques poden ser d'un interès primordial en aquesta assignatura. Per tant, la llista de llibres i articles que segueix només és un recordatori de les obres, i en aquest cas les més generals, en les que s'hi pot reforçar els continguts que es presenten a les pàgines d'apunts d'aquesta assignatura.

- Congr s de Turisme Cultural (2001): *Turisme cultural (Debats del Congr s de Turisme Cultural, SITC)*. Barcelona.
- LARA, F. i LÓPEZ-GUZMAN, T. J. (2004): "El turismo como motor de desarrollo econ mico en ciudades de patrimonio de la humanidad". *Pasos (Revista de Turismo y Patrimonio Cultural)*, vol. 2 (2), pp. 243-256.
- LORAN, M. (2005): "L'ús dels webs per a afavorir l'accés i l'increment de públic als museus: experiències dels museus nacionals britànics", *Digithum (Revista dels Estudis d'Humanitats i dels estudis de Llengües i Cultures de la UOC)*, 7 (consultable a <http://www.uoc.edu/digithum/7/dt/cat/loran.pdf>).
- PRATS, LI. (2003): "Patrimonio + turismo =   desarrollo?". *Pasos (Revista de Turismo y Patrimonio Cultural)*, vol. 1 (2), pp. 127-136.
- RUSSO, A. P. (2002): "The "vicious circle" of tourism development in heritage cities". *Annals of Tourism Research*, vol. 29 (1), pp. 165-182.
- SANTANA, A. (2003): "Patrimonios culturales y turistas: unos leen lo que otros miran (editorial)", *Pasos (Revista de Turismo y Patrimonio Cultural)*, vol. 1 (1), pp. 1-12.
- URRY, J. (1990). *The tourist gaze: Leisure and travel in contemporary societies*. Londres: Sage.
- VAN DER BERG, L. (i altres): *Urban tourism*. Aldershot: Avebury.
- VERA, F. (i altres)(2011): *An lisis territorial del turismo y planificación de destinos turísticos*. Editorial Tirant Lo Blanch

10.- Programació de l'assignatura

GRUP/S: _____

(la programació de la assignatura explicitarà les activitats formatives i els lliuraments, segons les taules següents. En aquest requadre el professor pot introduir un text explicatiu de la programació de l'assignatura o, si cal, fer referència a un document extern que haurà d'estar al campus virtual de l'assignatura)

És impossible determinar ara amb precisió quines seran les activitats formatives i les seves dates d'aplicació, més enllà del que s'ha especificat a l'apartat 7. Gran part del "normal" desenvolupament docent de l'assignatura es basarà en les notícies d'actualitat que vagin apareixent als mitjans de comunicació per, a partir d'aquestes, relacionar-les amb la part del temari que toqui explicar a cada sessió.

El primer dia de curs es lliurarà un calendari de cada una de les sessions teòriques i de les dates de lliurament del treball de curs, exercicis i avaluació de la prova escrita.

ACTIVITATS D'APRENENTATGE

DATA/ES	ACTIVITAT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENENTATGE

LLIURAMENTS

DATA/ES	LLIURAMENT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENENTATGE
				Assoliment de conceptes. Utilització del vocabulari i eines bàsiques que permeten descriure i analitzar els grans reptes turístics de la societat actual. L'estudiant és capaç d'expressar-se de forma escrita de manera raonada.